

Teatrul Municipal „Maria Filotti” din Brăila

■ ADÎNCIMI

de Constantin Chiriță

■ INSULA

de Mihail Sebastian

■ SWANEWIT

de August Strindberg

Tehnica afişului, cu alte cuvinte a compunerii unui program de turneu a devenit în ultimul timp aproape identică pentru oricare din colectivele teatrale din țară care își propun să vină anual, sau periodic, în București, la această confruntare voluntară și deschisă cu alt public decît cel din perimetrul său demografic, dar mai ales cu oamenii de teatru, cu presa, — examen deopotrivă obligatoriu dar și posibil de ocolit, ca acela de micro pentru populație. Dar precum remarcăm s-a încetățenit o tehnică, o metodologie a afişului de deplasare în Capitală, (cum există și una inversă, valabilă pentru teatrele din București, care — rar — „se călătorește” prin țară) — ce prevede nelipsit — piesa originală, de preferință de actualitate, piesa clasică, de preferință din repertoriul universal, și în mod excedentar la acele teatre care dispun — în dotare — de tineri regizori — un spectacol — „lovitură” de expresie voit personalizată.

La toate cele trei cerințe răspunde și recentul turneu al „Mariei Filotti” din Brăila; în același timp vizita în Capitală, încadrîndu-se în parametrii „stasului”, ne-a demonstrat cu elocvență că problemele speciale, in-

dividualitatea unui colectiv, graficul exact al dezvoltării sale, randamentul lui valoric, nu se pot circumscrie fidel în sfera unui turneu, oricît de judicios ar fi el conceput; în anumite cazuri, turneul rămîne doar o vizită protocolară, de circumstanță, viața adevărată a teatrului, dinamismul frământărilor, efervescența căutărilor, elanul muncii, dramele neîmplinirii, bucuriile reușitei, tristețile eșecurilor, rămînînd ascunse, neștiute spectatorilor.

Adîncimi de Constantin Chiriță (regia Yannis Veakis, scenografia Elena Pătrășcanu-Veakis), lucrare dramatică, angajat implicată în problemele producției și eticii socialiste, premieră din recolta dramaturgică a anului 1973; *Insula* de Mihail Sebastian, (regia Mircea Crețu, Dumitru Dinulescu, scenografia Adriana Leonescu) ultima scriere, neterminată a scriitorului originar din Brăila, și a cărui operă e programată aici cu consecvență; *Swanewit* de August Strindberg, (regia Alexandru Tocilescu, scenografia George Coulin), feerie incantatorie, prea puțin cunoscută din teatrul marelui scriitor nordic, la rîndul lui atît de puțin cunoscut publicului românesc; acestea sînt cele trei reprezentații ale turneului, montări din stagiunea trecută*, alese pentru cartea de vizită adusă la București. Luat în parte, fiecare spectacol și-a justificat artistic — într-un grad mai mare sau mai mic, n-are importanță, — opțiunea, vizibilă fiind investiția de muncă, de căutare, aspirația ieșirii din tiparele rutinei; la un loc însă, asamblate, montările ca atare n-au izbutit să oglindească un program al teatrului, un spirit director, coordonata principală pe linia căruia se întrecăpt eforturile și deciziile; „foaia de temperatură” cum este îndeobște denumit turneul nu poate înlesni aici un „diagnostic” precis...

Fața văzută

Fața văzută a teatrului, adică spectacolele, au oferit în primul rînd mari discrepanțe stilistice, abordări prea diferențiate între ele pentru a nu se ridica problema unei necesități de omogenizare (nu de uniformizare!), de aducere la un numitor comun de expri-

*) *Adîncimi* și *Swanewit* au fost consemnate anterior în revista noastră.

Catrinel Dumitrescu (Svanewit) și Mircea Crețu (Printul).

mare profesională. *Adincimi* intră într-o anumită măsură în categoria acelor nedorite montări „de serviciu”, spectacole care dacă la premieră își dovedesc virtuți etice, civice, și în primul rînd promptitudinea răspunsului la imperativul implicării în actualitate, scriitura lor scenică se datează nemaipomenit de rapid, anulindu-și implicit eficiența mesajului. În cazul de față tensiunea spectacolului a scăzut din pricina unei excesive aglomerări de amănunte, unei forțate pedalară pe detaliul „firese”, pe portretizare, dusă spre schematism, pe situație împinsă spre șablon, în dauna esențializării conflictului, și a declanșării arcului dramatic, tragic chiar în intenția autorului.

Insula este un spectacol cu farmec naiv, plin de „broderii” interpretative, montare lăsată în voia valurilor inspirației actoricești și lipsită de cîrmaci; se simte aici lipsa gândului regizoral care să dea sens întâmplărilor și direcție personajelor; se resimte în piesă intrusiunea altui condei, transcripția scenică timidă și mecanică adîncind încredințarea lui Sebastian față de destinul eroilor și neasimilind organic soluția actului III propusă de Mircea Ștefănescu, la care s-ar fi putut dealtfel renunța spre binele reprezentației. În schimb, actorii „s-au delectat”, liberi în compoziții, dilatînd momente, solistic sau în grup, desfășurînd fantezie, cu haz, cu vervă (excellent finalul actului II, de pildă) și — minus cîteva excepții — cu o exigentă acuratețe a mijloacelor.

Punctul de atracție al turneului l-a constituit *Svanewit*. Trebuie spus aici ca o paranteză că factorul public este prea puțin

luat în considerație cînd se organizează un turneu; în consecință, la spectacolele realizate de tinerii regizori, cu o vogă mai mare sau mai mică, agonisită încă din Sala „Cassandreii”, lumea se adună buluc, atmosfera are un aer de „serbare de familie” și totodată ceva din participarea snoabă la turneul lui „Royal Shakespeare Company”, în flagrantă și dezolantă discrepantă cu alte reprezentații, unde parterele sînt pustii și balcoanele presărate cu elevi gălăgioși și nefamiliarizați cu teatrul, care confundă prezența lor în sală cu o oră de curs la care n-a venit profesorul. (Așadar, la *Svanewit* sala era ticsită, ceea ce nu s-a întîmplat de fel, ba dimpotrivă, la celelalte reprezentații.)

Prima și de altfel esențiala calitate a acestui spectacol mi s-a părut a fi adresa lui la public, antrenarea sigură a tineretului, printr-o intuitivă adecvare a limbajului la cerințele receptorilor. Prelucrînd trama poemei metaforice a lui Strindberg, păstrîndu-i doar motivele și ornamentul fastuos al dialogului, tînărul regizor a transpus arășant acțiunea în universul accesibil tinerilor săi spectatori, cu recuzita „magică” a prezentului invadat de tehnica comunicațiilor și a introdus, la fel de decis și de organic în reprezentație, două componente funcționale în toate serbările participatorii ale tineretului: versurile și muzica folk-pop. Prezența unei formații vocal-instrumentale și a versurilor lui Leonid Dimov au făcut „masă” cu substanța feeriei, de aici rezultînd momente poetice de autentică intensitate, și mai ales sinceritatea discursului despre puritatea iubirii. Există în spectacol și mult gust ieftin

ca să nu-l numesc prost ; multe soluții epatante, multe naivități, multe stridențe, dar compensarea e reală : o compensare obținută mai ales prin distribuirea rolului titular, al fetei de zăpadă, unei tinere interprete ne-profesioniste Catrinel Dumitrescu, (în lipsa unei tinere actrițe ingenuue, lipsă resimțită de aproape toate scenele noastre) care aduce un adevăr al sentimentelor și o credință necontrafăcută, elemente esențiale pentru cauza reprezentăției.

Swanewit rămâne totuși, un spectacol al regizorului Tocilescu, și mai puțin al colectivului brăilean, în ciuda aportului adus în reprezentație de câțiva — puțini dar valoroși — actori din trupă.

Vizionarea celor trei spectacole ale turneului ne-a convins că la Brăila există actori de valoare, formați, alții cu disponibilități reale pentru un teatru de calitate, există latente potențe regizorale dornice de modelare, se manifestă și începutul unei regii efervescente (poate și intransigente) dar deocamdată nu s-a constituit încă o echipă, adică un grup care să-și unească eforturile în atingerea aceleiași țel artistic, cu un gând comun în elaborare ca și în fixarea rezultatelor.

Turneul a adus la rampă interpretări izbutite, roluri studiate cu efort sau cu plăcere, în prezența sau în absența regizorului ; și notăm aportul artistic susținut al lui Petre Simionescu, al Ancăi Alexandra, Bujor Macrin, Mircea Crețu, bunele compoziții ale lui Titus Gurgulescu, Ion Roxin, Nicolae Ivănescu, îngrijitele apariții în roluri mai mici ale lui Gheorghe Moldovan, Mircea Valentin, Carmen Roxin, Elena Gurgulescu ; ceea ce nu ne-a împiedicat să observăm că la capitolul interpretativ rămân deocamdată nerezolvate numeroase probleme : dicția — supărătoare neglijente sau o neelaborată impostăție afectează chiar talente verificate, cu acumulată experiență ; mișcarea, condiția fizică, alt sector deficitar, care ar trebui avut în vedere ; comunicarea, adesea se resimte din pricina unui joc preferențial solistic ; clișee de comportament, soluții imediate de rutină sînt folosite alteori ; ceea ce duce din nou la concluzia necesității de concentrare artistică, de auto-supraveghere și totodată cere prezența permanentă a regizorului avizat, apt să polarizeze colectivul spre un program de ireproșabilitate profesională, rigoare a ideilor, și consecvență a repertoriului.

Fața nevăzută a teatrului s-a lăsat ușor întrevăzută, cu prilejul discuțiilor purtate la sediul ATM, în obișnuitul și utilul epilog de lucru, al tuturor turneelor teatrale în București.

Repertoriul s-a dovedit a fi, ca la multe alte teatre, problema numărul 1 ! Premierele stagiunii, care a fost inaugurată cu acest turneu, se anunță în primă etapă a fi următoarele : *Matca* de Marin Sorescu, încredințată actorului Mircea Crețu, *Fire de poet* de O'Neill în regia lui Alexandru Tocilescu, *Dănilă Prepeleac* în regia lui Dumitru Dinulescu și un recital din lirica eminesciană în direcția de scenă a tînărului regizor — absolvent — Tino Geirun. În caietul de propuneri al teatrului mai figurează, tot pentru acest an *Pericles* de Shakespeare, *Bădăranii* de Goldoni și o piesă americană încă nefixată, *Moartea unui comis-voiajor* sau *Bomba zilei*. Titluri interesante, valabile fiecare în parte, dar care puse laolaltă nu ne dau imaginea unei direcții programatice. Nu izbutim să deslușim în ce măsură acest repertoriu propus merge în întîmpinarea publicului — de tineret — care constituie o majoritate a spectatorilor brăileni, în ce măsură el e gândit în vederea formării lor, și nici în ce măsură viitorul afiș e modelat conform unor necesități reale de dezvoltare a colectivului, valorificării plenare a forțelor actricești.

Nesatisfăcătoare ni se pare și prezența piesei românești noi ; după *Matca*, scriere de mare prestigiu a dramaturgiei noastre contemporane, urmînd deocamdată doar o nouă lucrare scrisă de Angela Bocancea și Dinu Kivu... Clarificarea și fixarea repertoriului va duce implicit la stimularea profesională a colectivului și sperăm la o și mai bună cooperare cu publicul, pe care teatrul și l-a apropiat în mare măsură. Evident mai sînt și alte, nu puține, probleme la Brăila, mîrturisite și nemîrturisite, în discuție. Esențial ni se pare însă spiritul pozitiv, de lucru, existent aici, dorința de muncă, climatul creator, factor esențial al tuturor realizărilor.

Mira Iosif

P.S. Turneul ne-a făcut să remarcăm — și nu în ultimul rînd — calitatea programelor, informație utilă, comentariu eficient și inspirate conotații literare. (Autor — Gheorghe Lupașcu, secretar literar).